

KOOLITUSED

LIIKLUSLINNAS

Abiks lasteaedade ja koolide õpetajatele

Maanteeamet ✕ Politsei-ja Piirivalveamet ✕ Hawaii Express ✕ Playland OÜ

SISUKORD

Koolitusprojektist	3
Koolitused lastele	4
Pildinäited töötubadest	5
Koolitusel kasutatavad mõisted	6
Koolituskava lasteaia lastele	8
Koolituskava koolide õpilastele	17

KOOLITUSPROJEKTIST

Projekti eesmärgid:

- Toetada liikluskasvatuse toimimist lasteaedades ja koolides täiendavate võimaluste loomisega liiklusalaste koolituste läbiviimiseks Lõunakeskuse lastelinnas.
- Töötada välja ja rakendada lasteaedade ja koolide õpetajatele suunatud metoodiline õppevahend.
- Viia läbi väljatöötatud õppevahendi efektiivsemaks kasutamiseks õppepäevad projektis osaleda soovivate lasteaedade ja koolide õpetajatele.

Sihtgrupp:

- Koolitusprojektis osaleda soovivate lasteaedade koolieelikute rühmade õpetajad
- Koolitusprojektis osaleda soovivate koolide I - III klasside õpetajad/ klassiõpetajad

Projekti sisu:

Projekt on suunatud Jõgeva-, Põlva-, Tartu-, Valga- ja Võrumaa haridusametitele.

Lastlinna ruumivõimalustest tulenevalt kuulutatakse koolidele ja lasteaedadele välja võimalus osaleda sihtsuunalises projektis, mille käigus juhendatakse õpetajaid, kuidas läbi viia Lõunakeskuse lastelinnas oma rühma või klassi õpilastele liiklusteemalist koolitust. Koolituse käigus jagatakse ka vajalik õppematerjal. Oluliseks tingimuseks on, et õpetajakoolitusel osaleksid kõik ühe lasteaia või kooli õpetajad, kes hiljem lastelinnas lastele liikluskoolituse läbi viivad (kolm täieskasvanut ühest lasteaia või koolist). Projekti lõpus toimub tagasiside analüüs osalenud õpetajate ja laste arvamuste põhjal.

Projekti teostajad/koostöömeeskond:

- Maanteeameti lõuna regioonist liikluskasvatuse osakonna juhataja Kai Kuuspalu ja liikluskasvatuse spetsialist Reesi Efert
- Lõuna Prefektuurist korrakaitsebüroo piirkondliku politseitöö talituse ennetusteenistuse juhataja Tiit Allik ja ülemkonstaabel Kerli Kaldmaa
- OÜ Hawaii Expressist Lõunakeskuse kaupluse juhataja Marek Oolo
- Playland OÜst Lõunakeskuse lastlinna juhataja Alo Abiline

Koolitused lastele

Eesmärgid:

- Pakkuda lastele läbi mängulise aktiivse tegutsemise võimalust kogeda erinevaid rolle liikluses (jalakäija, jalgrattur, autojuht).
- Üle korrata jalakäija ja jalgratturi liikluses osalemise reeglid ning ohutu liiklemise põhitõed, sh jalgrattaga ohutuks liiklemiseks vajalikud teoreetilised teadmised ja praktilised oskused sealhulgas muutused nõuetes (uuenenud liiklusseadusest tulenevalt), turvavarustuse kasutamine, ratta tehniline varustus ning vargusevastased vahendid.

Sihtgrupid:

- Lasteaedade 6 -7.aastased lapsed (koolieelikute rühmad)
- Koolide I-III. klasside õpilased (I kooliaste)

Koolitusgrupi suurus: Üks lasteaia rühm või klass (kuni 25 last)

Koolituste teostajad, läbiviijad: lasteaedade õpetajad, klassiõpetajad ning liikluslinnaku töötajad. Vajadusel ja võimalusel eelnevate kokkulepete alusel kaasatakse vastava ala spetsialiste Maanteeameti lõuna regiooni liikluskasvatuse osakonnast, Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna prefektuuri ennetusteenistusest, Hawaii Expressist, jalgrattaklubidest jne.

Koolituse koht: Tartu, Lõunakeskuse Lastelinn

Koolituse sisu: Koolitus kestab kokku 1,5 tundi ning koosneb kuuest erinevast osast. Koolituse läbinud lapsed saavad Lõunakeskuse lastelinna tunnistuse.

- Sissejuhatus teemasse, koolituse sisu ja koolitajate tutvustamine, õpilaste gruppidesse jagamine ning helkurvestide selga panemine (5 minutit).
- Õpitegevused kolmes töötoas (rotatsiooni korras läbivad kõik lapsed erinevad töötoad): turvavarustuse töötuba, ohutu jalgrattasõidu töötuba ning praktiline tegevus-õppekäik liikluslinnas. Töötubade koolituskavad lisatud eraldi (3x 20 minutit).
- Kokkuvõttev vestlus lastega erinevatest töötubadest ning seal kogetud tegevustest, lastepoolne tagasiside (5 minutit).
- Sõit liikluslinnakus - lasteaialapsed erinevate tõukeratastega ning koolilapsed elektriautodega (20 minutit).

PILDINÄITED TÖÖTUBADEST

Töötuba: TURVAVARUSTUS

Munakatsel puhul lasta igal lapsel ise proovida (kiivri sees olev muna umbes rinna kõrguselt pörandale kukkuda).

Turvavarustuse töötoas täidavad lapsed ka töölehti.

Töötuba: OHUTU JALGRATTASÕIT

Vaadelge koos liiklusmärke ja laske lastel endil öelda märkide tähendusi. Samuti tuleb koos ratas üle kontrollida – kas on kõik vajalik olemas ja pidurid töökorras.

Töötuba: PRAKTILINE TEGEVUS-ÕPPEKÄIK LIIKLUSLINNA TÄNAVATEL

Jalakäija rollis olevate õpilastega võib kasutada Move it boxi sisu või valgusfoorivärvides asju, et õpilased paneksid kokku oma valgusfoori. Jalgratturina liikluslinnas liiklema hakates on lapsel hea võimalus ise praktiliselt kogeda, kas ta oskab kiivrit enda pea järgi reguleerida ning korrektselt pähe panna.

KOOLITUSEL KASUTATAVAD MÕISTED

Jalakäija on jalgsi või ratastoolis liikleja. Jalakäijaks loetakse ka rula, rulluiske või -suuski, tõukeratast või -kelku või muid sellesarnaseid abivahendeid kasutav liikleja.

Jalgratas on vähemalt kaherattaline sõiduk, mis liigub sellega sõitva inimese või inimeste lihaskõõl pedaalide või käsiväntade-hoobade abil. Jalgratas võib olla varustatud ka elektrimootoriga, mille maksimaalne püsi-nimivõimsus ei ületa 0,25 kilovatti. Jalgrattaks ei loeta ratastooli, mis on ette nähtud liikumiseks puudega isikule.

Sõidutee on sõidukite liikluseks ettenähtud teeosa.

Jalgtee on jalakäija ja tasakaaluliikuriga liiklemiseks ettenähtud omaette tee, mis võib olla tähistatud asjakohase liiklusemärgiga.

Jalgratta- ja jalgtee on jalgrattaga, tasakaaluliikuri ja jalakäija liiklemiseks ettenähtud eraldi tee või teeosa, mis on asjakohaste liiklusemärkidega tähistatud.

Ülekäigurada on jalakäijale sõidutee, jalgrattatee või trammitee ületamiseks ettenähtud asjakohaste liiklusemärkide või teekattemärgisega tähistatud sõidutee, jalgrattatee või trammitee osa, kus juht on kohustatud andma jalakäijale teed. Ülekäigurada on reguleeritav, kui liiklejate liikumise järjekorra määravad foorituled või reguleeriija märguanded. Muul juhul on ülekäigurada reguleerimata. Ülekäigurajal võib sõidutee ületada jalgrattaga või tasakaaluliikuriga sõites, kuid sel juhul ei ole reguleerimata ülekäigurajal jalgratturil ega tasakaaluliikuri juhil sõidukijuhi suhtes eesõigust, välja arvatud juhul, kui jalgrattur või tasakaaluliikuri juht ületab ülekäigurajal sõiduteed, millele sõidukijuht pöörab. Ülekäigurajal sõiduteed ületades ei tohi jalgrattur ega tasakaaluliikuri juht ohustada sõiduteed ületavat jalakäijat.

Ülekäigukoht on sõidutee, jalgrattatee või trammitee ületamiseks jalakäijale ettenähtud, arusaadavalt rajatud ja asjakohaselt tähistatud teeosa, kus jalakäijal ei ole sõidukijuhi suhtes eesõigust, välja arvatud juhul, kui jalakäija ületab ülekäigukohal sõiduteed, millele sõidukijuht pöörab. Ülekäigukohal võib sõidutee ületada jalgrattaga või tasakaaluliikuriga sõites, kuid jalgratturil ega tasakaaluliikuri juhil ei ole sõidukijuhi suhtes eesõigust, välja arvatud juhul, kui jalgrattur või tasakaaluliikuri juht ületab ülekäigukohal sõiduteed, millele sõidukijuht pöörab. Ülekäigukohal sõiduteed ületades ei tohi jalgrattur ega tasakaaluliikuri juht ohustada sõiduteed ületavat jalakäijat.

Helkur on vahend inimese või muu objekti märgatavuse suurendamiseks pimedal ajal sellelt vahendilt valgusallika poole tagasi peegelduva valguse abil, mis on nähtav lähitulede valgusvihus vähemalt 150 meetrit ja kaugtulede valgusvihus vähemalt 300 meetrit.

Ohutusvest on liikleja märgatavuse suurendamiseks ettenähtud riietusese.

Õueala on jalakäijate ja sõidukite samaaegselt liiklemiseks ettenähtud ala, kus ehituslike või muude vahenditega on vähendatud sõidukite kiirust ning mille sisse- ja väljasõiduteed on tähistatud õueala liikluskorda kehtestavate liiklusemärkidega.

Pidurdusteed sõltub juhi reageerimisajast, pidurisüsteemi rakendumise ajast ja aeglustuse kasvamise ajast.

Valgusfoor - Tuled tähendavad järgmist: roheline lubab liikuda; roheline vilkuv lubab liikuda, kuid teatab peatsest kollase tule süttimisest; kollane keelab liikuda; peatumiseks ettenähtud kohast tohib edasi sõita vaid juhul, kui seal peatumine on ilma liiklust ohustamata võimatu; kui tuli süttib hetkel, mil juht on ristmikul või ülekäigurajal, tuleb liikumist jätkata; punane keelab liikuda; punane ja kollane korraga keelavad liikuda ja teatavad peatsest rohelise tule süttimisest.

Liiklusmärgid:

221. **Anna teed.** Juht peab andma teed ristival teel sõitvale juhile.

222. **Peatu ja anna teed.** Juht peab peatuma stoppjoone ees, selle puudumisel ristmiku juures ristuva sõidutee ääre ees, muudes kohtades märgi ees. Juht peab andma teed ristival teel sõitvale juhile.

361. **Peatumise keeld.**

424. **Ringliiklus.** Ristmikul tohib sõita vaid nooltega osutatud suunas.

521. **Ühesuunaline tee.** Tee või sõidutee, mille kogu laiuses sõidavad sõidukid ainult ühes suunas.

524. **Sõit ühesuunalisele teele.** Ühesuunalisele teele või sõiduteele sõitmise koht ja suund.

Jalgrattakiivri puhul on kõige olulisem mitte efektne värvitoon, vaid hoopis tuulutavade arv ja see, kui hästi kiiver kandjale pähe sobib. Kiivrid võib jagada maanteeõidu- (eest sirge) ja maastikusõidukiivriteks (ees väike nokk).

Rattakindad lisavad oluliselt mugavust ning hoiavad ka käsi soojas. Kaitsevad käsi nii kukkumise korral kui ka vibratsiooni eest.

Jalgrattalukke on kolme tüüpi: U-lukk, trosslukk, kettlukk.

Jalgratturi turvavarustus: kiiver; ratturikindad; kaitsmed; ratturiprillid; helkurvest või eredad riided, et end nähtavaks teha; korralikult jalas püsivad jalanõud; õiged riided (et ei jääks keti või ratta vahele)

Jalgratta turvavarustus: töökorras pidur ja signaalkell; ees valge, taga punane ning vähemalt ühe ratta mõlemal küljel kollane või valge helkur; pimedal ajal või halva nähtavuse korral sõites ees valge ja taga punane tuli.

Pidurdusteed on vahemaa, mille auto läbib hetkest kui juht vajutab pidurit hetkeni, mil sõiduk peatub.

Tähelepanelikkus - liikluses on väga palju erinevaid asju, millele tuleb tähelepanu pöörata. Sa pead olema võimeline märkama väiksemaidki muudatusi keskkonnas, et teadvustada ohte võimalikult ruttu.

Silmside autojuhiga - peab veenduma, et autojuht on sind märganud enne kui teed ületama hakkad.

KOOLITUSKAVA LASTEAIA LASTELE

Töötuba: TURVAVARUSTUS LASTEAIA LASTELE

Ajaline kestus: 20 min (vestlus, ning katse kokku ca 15 min. Töölehtede täitmine lõpetuseks sõltuvalt palju aega jääb.)

Tegevuse eesmärgid: Korrata üle mida peab ja mida võiks rattur kanda turvavarustusest, kuidas leida endale poest sobiv toode ning kuidas seda kanda. Praktilise katsega näidata, et kiiver kaitseb kukkumisel pead (munakatse). Korrata üle erinevad rattalukkude tüübid, tuua välja nende plussid ja miinused, et aidata leida endale sobiv.

Kasutatavad meetodid: Vestlus, praktiline katse, töölehtede täitmine.

Vajaminevad vahendid: minikiiver, munad ja väikesed kilekotid "munakatse" jaoks, mõned kiivrid, kindad ja erinevat tüüpi lukud; töölehed, ristsõnad, voldik „vargast targem“.

Õpitoa alateema	Alateema sisu kirjeldus märksõnadena	Eeldatav õpitulemus/mille kaudu näen saavutatavust	Vajalikud kasulikud näpunäited õpetajale
Turvavarustuse kasutamine	Milleks on kiiver ja muu turvavarustus vajalik? Kuidas kiiver õigesti pähe kinnitada? Kuidas kiiver pead kaitseb - "Munakatse"	Lapsed oskavad kiivri korrektselt pähe kinnitada ning rattakindad kätte panna. Teavad, et kiiver on kohustuslik ning väga oluline ese ohutuks rattasõiduks.	Lasta kõigil kiivreid pähe proovida. Munakatse puhul lasta igal lapsel ise proovida (kiivri sees olev muna umbes rinna kõrguselt pörandale kukkuda). Lõpus näidata ka ilma kiivrita muna purunemist pörandale kukkudes. Muna panna läbipaistvasse kilekotti. Viga saanud või kasvõi osaliselt purunenud kiiver ei pruugi pead kukkumisel enam piisavalt kaitsta ning selle peaks välja vahetama.
Varguste ennetamine	Jalgrattalukkude tüübid ja nende erinevused (U-lukk, trosslukk, kettlukk). Kuidas lukku kasutada. Mis lukk kellelegi paremini sobib. Kuidas on õige ratas lukustada.	Lapsed oskavad erinevaid lukke kasutada ja teavad kuidas ratas lukustada nii, et seda oleks võimalikult	Lasta kõigil ise proovida erinevaid lukke lukustada ning lahti teha. Voldikust „vargast targem“ näidata pilte õigest ja valest ratta lukustamisest.

		raske varastada.	
Õiged sõiduvõtted	Pidurite õige kasutamine – tihti kasutatakse pidurdamisel ainult tagapidurit, kuigi rattal on olemas mõlemad pidurid. Esi- ja tagapiduri üheaegne kasutamine lühendab pidurdusmaad 70% võrreldes ainult tagapiduri kasutamisega.		
Töölehtede täitmine	Lapsed joonistavad jalgratturile külge turvavarustuse (kiiver, kaitsmed, helkurvest jms).		Julgustada lapsi joonistama kõike, mis nende arvates jalgratturil enne sõitma asumist turvavarustusest seljas peaks olema. Mida rohkem asju seda parem!

Töötuba: OHUTU JALGRATTASÕIT LASTEAIA LASTELE

Ajaline kestus: 20 minutit igale grupile (küsimused-vastused, vestlus)

Tegevuse eesmärgid: jagada ja kinnistada laste teoreetilisi teadmisi ohutust jalgrattaga liiklemisest ja töökorras ning Liikluseeskirja nõuetele vastavast jalgrattast

Kasutatavad meetodid: vestlus, küsimused-vastused, Liikluseeskirja nõuetele vastava jalgratta kontrollimine koos lastega

Vajaminevad vahendid: liiklusmärgid, töökorras ja Liikluseeskirja nõuetele vastav jalgratas

Õpitoa alateema	Alateema sisu kirjeldus märksõnadena	Eeldatav õpitulemus/mille kaudu näen saavutatavust	Vajalikud kasulikud näpunäited õpetajale
Liiklusmärgid	Õueala/ Õueala lõpp Ülekäigurada. Ülekäiguraja ületamine nii jalakäija, kui jalgratturina. Jalgrattatee. Liikuda tohib ainult jalgratta või mopeediga. Jalgtee. Liikuda tohib ainult jalgsi. Jalgratta- ja jalgtee. Liikuda tohib ainult jalgrattaga või jalgsi. Märkide 433 ja 434 korral liigub jalgrattur sellel teel vastavalt näidatule ühel, jalakäija aga teisel pool; märgi 435 korral aga kasutavad nad teed ühiselt. Viimasel juhul ei tohi jalgrattur ohustada ega takistada jalakäijat ning jalakäija ei tohi tahtlikult takistada jalgratturi sõitu. Jalgratta sõidu keeld Näidata lastele liiklusmärke ja lasta neil endil	Lapsed teavad jalakäija ja jalgratturiga seonduvaid liiklusmärke.	Töötoas võib abivahendina kasutada palli vms. Kelle kätte õpetaja annab palli, see räägib. Liiklusmärgi 435 korral selgitada lastele, et kui üksteise suhtes ei olda tähelepanelikud, siis võib juhtuda õnnetus. Selle ärahoidmiseks peavad jalgrattureid jälgima jalakäijaid ning jalakäijad tähele panema jalgrattureid - näiteks vaatama selja taha teepoolt vahetades.

	<p>öelda märkide tähendusi. Pärast kindlasti ise üle korrata märgi õige nimetus ja rääkida selle tähendusest.</p>		
<p>Kohad, kus tohib jalgrattaga sõita</p>	<p>Lapsed nimetavad algul ise kohti, kus nad tohivad (vastavalt oma vanusele ja jalgratturi juhilubade olemasolule või mitte) jalgrattaga sõita.</p> <p>Jalgrattaga sõitmine sõiduteel, kõnniteel, õuealal. Jalgrattaga peab sõitma jalgrattateel.</p> <p>Kõik alla 10-aastased tohivad sõita jalgrattaga kõnniteel, õuealal, pargis, aias jm kus ei sõida autod.</p> <p>Muudatus liikluseaduses: Kõnniteel tohib jalgrattaga sõita alla 13-aastane jalgrattur ja tema kuni kaks saatjat ning väikelast rattatoolis sõidutav jalgrattur. Erandina võib sõiduteel sõita vähemalt 8-aastane jalgrattur kui temaga on kaasas tema eest vastutav täiskasvanu.</p>	<p>Lapsed teavad, kus nad tohivad vastavalt oma vanusele ja jalgratturi juhilubade olemasolule jalgrattaga sõita.</p>	
<p>Töökorras ja Liikluseeskirja nõuetele vastav jalgratas</p>	<p>Lapsed nimetavad, milline on töökorras jalgratas (kummid täis pumbatud, kett õlitatud, sadul korralikult kinnitatud, porilaud jne).</p> <p>Selgitada, et rattaga sõitmisel on vajalik, et ratas oleks tehniliselt korras, kuid kindlasti peab rattal olema ohutusvarustus, mis on Liikluseeskirja nõue jalgrattale. Koos lastega jalgratta peal üle vaadata/näidata</p>	<p>Lapsed teavad, milline on liiklusohutuse nõuetele vastav jalgratas. Oskavad jalgrattal seda näidata.</p>	

	<p>jalgratta ohutusvarustus.</p> <p>Jalgratas peab olema lapse kasvule vastav. Seda saab kontrollida, kui laps seisab harkisjalu, tallad maas, rattapulga kohal ning rattapulgani jääb veel vähemalt paar sentimeetrit ruumi.</p> <p>Liiklusohutuks saab jalgratas siis, kui lisaks töökindlusele on rattal:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) töökorras pidur ja signaalkell; 2) vähemalt ühe ratta mõlemal küljel kollane helkur; 3) pimedal ajal või halva nähtavuse korral sõites ees valge ja taga punane tuli (Liiklusseaduse muudatus) 		
Ohutu liiklemine	<p>Küsida lastelt, kas nende teada on kiivri kandmine kohustuslik või vabatahtlik.</p> <p>Küsida lastelt, kas nad teavad, mida jalgrattaga sõites ei tohi teha. Lasta neil nimetada ja siis ise üle korrata.</p> <p>Lapsed nimetavad, kuidas enda jalgrattaga sõites nähtavamaks muuta.</p> <p>Alates 01.07.2011.a peavad alla 16-aastased lapsed teel jalgrattaga sõites kandma kinnirihmatud jalgratturikiivrit.</p> <p>Jalgrattur ei tohi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sõita lahtiste kätega 	<p>Lapsed teavad, et neil on jalgrattaga sõites jalgratturikiivri kandmine kohustuslik.</p> <p>Oskavad nimetada, mida jalgrattur ei tohi jalgrattaga sõites teha.</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> • Lasta ennast vedada teisel sõidukil • Vedada esemeid, mis takistavad juhtimist või ohustavad teisi liiklejaid • Sõidutada sõitjat, kes ei istu kindlalt istmel, jalgratas on mõeldud üksi sõitmiseks. <p>Mitmekesi koos sõites tuleb sõita üksteise järel (mitte kõrvuti) ning arvestada, et ohutu pikivahe on vähemalt kolm jalgratta pikkust</p> <p>Lisaks käikude kasutamise õppimisele peab õppima ka pidurdamist. Märjal teel pikeneb pidurdusteekond võrreldes kuiva teekattega kuni kolm korda.</p> <p>Jalgratturina enda nähtavaks tegemine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teel sõites kasuta ohutusvesti või eredavärvilist riietust, et olla autojuhtidele paremini nähtav. • Jalgratturi märgatavust liikluses aitab suurendada ka üle jalgratturi pea ulatuv jalgratta külge kinnitav jalgrattalipp <p>Hämaras või pimedal ajal sõites kasuta jalgratta helkuritele lisaks ka riinetele kinnitatavaid helkureid</p>		
--	--	--	--

Töötuba: PRAKILINE TEGEVUS-ÕPPEKÄIK LIIKLUSLINNA TÄNAVATEL LASTEAIA LASTELE

Ajaline kestus: 20 minutit (millest umbes 5 minutit toimub vestlus kogu grupiga (~8 last), siis ~7 minutit saavad pooled lapsed olla ratturi rollis ja pooled jalakäija rollis ning seejärel järgmiseks ~7 minutiks rollid vahetuvad)

Tegevuse eesmärgid: Korrata üle peamised liiklusmärgid liikluslinnaku baasil. Korrata üle peamised liiklusreeglid. Anda lastele võimalus panna oma liiklusalased oskused ja teadmised proovile liikluslinnaku keskkonnas liigeldes.

Kasutatavad meetodid: vestlus, sõitmine jalgrattaga, liiklemine jalakäijana, õpetaja poolt antud ülesannete täitmine

Vajaminevad vahendid: 4 jalgratast lasteaia lastele; Move it box või näiteks valgusfoorivärvides erinevad esemed (rätikud, paberzettad, pallid vms).

Õpitoa alateema	Alateema sisu kirjeldus märksõnadena	Eeldatav õpitulemus/mille kaudu näen saavutatavust	Vajalikud kasulikud näpunäited õpetajale
Jalakäija ja jalgrattur	<p>Kui vanalt ja kes võib liikluses rattaga sõita? (alates 10. eluaastast ratturijuhilubade omanik)</p> <p>Kus võivad rattaga sõita need, kel juhiluba pole? (õueala)</p> <p>Kiivri kandmise olulisus ratturil.</p> <p>Kuidas teha end teistele liiklejatele nähtavaks nii ratturina kui ka jalakäijana? (eredad riided, helkurvest, helkur).</p> <p>Pidurdusteekond (jalakäija, jalgrattur, auto).</p>	<p>Kas laps saab rattaga sõitmisega hakkama?</p> <p>Vaadelda õpilaste käitumist liikluslinnaku liiklemise ajal.</p>	<p>Pigem lasta lastel rääkida, mida nad teavad ning vajadusel nende juttu suunata ja parandada. Esimese grupi puhul saab kontrollida, mida lapsed juba teavad ja anda teada, et järgmistes töötubades saavad selle kohta rohkem infot. Teiste gruppide puhul saab kontrollida, mis neile eelnevatest töötubadest meelde on jäänud.</p> <p>Pidurdusteekonna jutu näitlikustamiseks: lasta lastel kohapeal marssida ning kui õpetaja ütleb stopp, peavad kõik paigale jääma. Selle eeskujul rääkida lastele enne sõiduteed seisma jäämisest ja</p>

	Inimese, ratta ja auto seisma jäämise kiirus. Auto peatumise kiirus talvistes oludes.		veendumisest, et on ohutu teed ületada.
Tähelepanelikkuse tähtsusest liikluses	Tuua välja, et lapsed võivad oma väikese kasvu tõttu jääda autojuhile märkamatuks (nt jäävad teise auto varju vms). Oluline on, et laps veenduks, et autojuht on teda märganud (silmside autojuhiga). Enne tee ületamist tuleb alati seisma jääda ja ohutuses veenduda.		
Jalakäijale ja ratturile suunatud liiklusmärgid (liikluslinnaku baasil)	Alguses lasta lastel rääkida, milliseid liiklusmärke nad liikluslinnas näevad ja mida need tähendavad (kuidas tuleb iga märgi korral käituda). Valgusfoori värvide tähendused. Lasta lastel liikluslinnas liiklusmärkide, maha joonistatud noolte ja valgusfoori järgi õigesti liigelda. Ratturid peavad rattaga sõitma. Jalakäijatele saab anda lisaülesandeid, nt. erinevate esemete viimine ühest kohast teise (alguspunktist Rimi poodi).	Kas laps sõidab oma sõidurajas? Kas jalakäija kasutab ülekäigurada? Kas jalakäija jälgib fooritulesid? Kas laps teab fooritulede õiget järjekorda? Vaadelda laste käitumist liikluslinnakus liiklemise ajal.	Kindlasti tuleks lapse järgi paika seada ratta sadul ning kiivrikinnitused. Kui keegi teeb midagi liiklemise ajal valesti, tuleks sellele kohe tähelepanu pöörata. Jalakäija rollis olevate lastega võib kasutada Move it boxi sisu või valgusfoorivärvides asju, et lapsed paneksid kokku oma valgusfoori.

 Joonista poisile turvavahendid, mis kaitsevad pead, käsi ja jalgu.

 Värvige laste riided erksates värvitoonides, et lapsi oleks liikluses parem märgata.

Jalgrattaga liikluses **2**

KOOLITUSKAVA KOOLIDE ÕPILASTELE

Töötuba: TURVAVARUSTUS KOOLIDE ÕPILASTELE

Ajaline kestus: 20 min (vestlus, ning katse kokku ca 15 min. Töölehtede täitmine lõpetuseks sõltuvalt palju aega jääb).

Tegevuse eesmärgid: Korrata üle mis peab ja mis võiks rattur kandma turvavarustusest, kuidas leida endale poest sobiv toode ning kuidas seda kanda. Praktilise katsega näidata, et kiiver kaitseb kukkumisel pead (munakatse). Korrata üle erinevad rattalukkude tüübid, tuua välja nende plussid ja miinused.

Kasutatavad meetodid: Vestlus, praktiline katse, töölehtede täitmine.

Vajaminevad vahendid: minikiiver, munad ja väikesed kilekotid "munakatse" jaoks, mõned kiivrid, kindad ja lukud, töölehed, ristsõnad, voldik „vargast targem“.

Õpitoa alateema	Alateema sisu kirjeldus märksõnadena	Eeldatav õpitulemus/mille kaudu näen saavutatavust	Vajalikud kasulikud näpunäited õpetajale
Turvavarustuse kasutamine	Milleks on kiiver ja muu turvavarustus vajalik? Kuidas kiiver õigesti pähe kinnitada? Kuidas kiiver pead kaitseb - "Munakatse"	Lapsed oskavad kiivri korrektselt pähe kinnitada ning rattakindad kätte panna. Teavad, et kiiver on kohustuslik ning väga oluline ese ohutuks rattasõiduks.	Lasta kõigil kiivreid pähe proovida. Munakatse puhul lasta igal lapsel ise proovida (kiivri sees olev muna umbes rinna kõrguselt põrandale kukkuda). Lõpus näidata ka ilma kiivrita muna purunemist põrandale kukkudes. Muna panna läbipaistvasse kilekotti. Viga saanud või kasvõi osaliselt purunenud kiiver ei pruugi pead kukkumisel enam piisavalt kaitsta ning selle peaks välja vahetama.
Varguste ennetamine	Jalgrattalukkude tüübid ja nende erinevused (U-lukk, trosslukk, kettlukk). Kuidas lukku kasutada. Mis lukk kellelegi paremini sobib.	Lapsed oskavad erinevaid lukke kasutada ja teavad kuidas ratas lukustada nii,	Lasta kõigil ise proovida erinevaid lukke lukustada ning lahti teha. Voldikust „vargast targem“ näidata pilte õigest

	Kuidas on õige ratast lukustada.	et seda oleks võimalikult raske varastada.	ja valesst ratta lukustamisest.
Õiged sõiduvõtted	Pidurite õige kasutamine – tihti kasutatakse pidurdamisel ainult tagapidurit, kuigi rattal on olemas mõlemad pidurid. Esi- ja tagapiduri üheaegne kasutamine lühendab pidurdusmaad 70% võrreldes ainult tagapiduri kasutamisega.		
Töölehtede täitmine	Lapsed joonistavad jalgrattale külge turvavarustuse (helkurid, tuled, kell, ohutuslipp jms) ning kirjutavad välja jalgratturi turvavarustuse. Ristsõna „vigurvänt“ lahendamine.		Julgustada lapsi joonistama kõike, mis nende arvates jalgrattal enne sõitma asumist turvavarustusest küljes peaks olema. Samuti kirjutama kõikvõimalikke asju mis peaks olema ja võiks jalgratturil olla. Mida rohkem asju seda parem ning valesid vastuseid ei ole!

Töötuba: OHUTU JALGRATTASÕIT KOOLI ÕPILASTELE

Ajaline kestus: 20 minutit igale grupile (vestlus, küsimused-vastused)

Tegevuse eesmärgid: jagada ja kinnistada laste teoreetilisi teadmisi ohutust jalgrattaga liiklemisest ja töökorras ning Liikluseeskirja nõuetele vastavast jalgrattast

Kasutatavad meetodid: vestlus, küsimused-vastused, Liikluseeskirja nõuetele vastava jalgratta kontrollimine koos lastega

Vajaminevad vahendid: liiklusmärgid, töökorras ja Liikluseeskirja nõuetele vastav jalgratas

Õpitoa alateema	Alateema sisu kirjeldus märksõnadena	Eeldatav õpitulemus/mille kaudu näen saavutatavust	Vajalikud kasulikud näpunäited õpetajale
Liiklusmärgid	<p>Õueala/ Õueala lõpp Ülekäigurada. Ülekäiguraja ületamine nii jalakäija, kui jalgratturina. Reguleerimata ülekäigurada tähistatakse vastavate liiklusmärkide või teekattemärgisega. Reguleeritaval ülekäigurajal määratakse käigukord jalakäijafooride tulede või reguleerija märguannetega, kusjuures teel võivad olla vastavad teekattemärgised.</p> <p>Jalgrattatee. Liikuda tohib ainult jalgratta või mopeediga Jalgtee. Liikuda tohib ainult jalgsi. Jalgratta- ja jalgtee. Liikuda tohib ainult</p>	Lapsed tunnevad ja oskavad õigesti nimetada jalakäija ja jalgratturiga seonduvaid liiklusmärke.	<p>Töötoas võib abivahendina kasutada palli vms. Kelle kätte õpetaja annab palli, see räägib.</p> <p>Rääkides muudatusest jalgrattaga sõites ülekäiguraja ületamisest seletada lastele, et jalakäijana on sõidutee ületamine ohutum ning reguleerimata ülekäigurajal on autojuhil kohustus jalakäijale teed anda.</p> <p>Liiklusmärgi 435 korral selgitada lastele, et kui üksteise suhte ei olda tähelepanelikud, siis võib juhtuda õnnetus. Selle ärahoidmiseks peavad jalgrattureid jälgima jalakäijaid ning jalakäijad tähele panema jalgrattureid- näiteks vaatama selja taha teepoolt vahetades.</p>

	<p>jalgrattaga või jalgsi. Märkide 433 ja 434 korral liigub jalgrattur sellel teel vastavalt näidatule ühel, jalakäija aga teisel pool; märgi 435 korral aga kasutavad nad teed ühiselt. Viimasel juhul ei tohi jalgrattur ohustada ega takistada jalakäijat ning jalakäija ei tohi tahtlikult takistada jalgratturi sõitu.</p> <p>Jalgratta sõidu keeld.</p> <p>Muudatus liikluseaduses: Ülekäigurajal võib sõidutee ületada jalgrattaga sõites, kuid reguleerimata ülekäigurajal sõites teed ületaval jalgratturil ei ole sõidukijuhi suhtes eesõigust, välja arvatud juhul, kui jalgrattur ületab ülekäigurajal sõiduteed, millele sõidukijuht pöörab.</p> <p>Näidata lastele liiklusmärke ja lasta neil endil öelda märkide tähendusi. Pärast kindlasti ise üle korrata märgi õige nimetus ja rääkida selle tähendusest.</p>		
<p>Kohad, kus tohib jalgrattaga sõita</p>	<p>Lapsed nimetavad algul ise kohti, kus nad tohivad (vastavalt oma vanusele ja jalgratturi juhilubade olemasolule või mitte) jalgrattaga sõita.</p> <p>Jalgrattaga sõitmine sõiduteel, kõnniteel, õuealal.</p> <p>Jalgrattaga peab sõitma jalgrattateel. Kui see puudub, siis tuleb sõita sõidutee äärmisel</p>	<p>Lapsed teavad, kus nad tohivad vastavalt oma vanusele ja jalgratturi juhilubade olemasolule jalgrattaga sõita.</p>	<p>8-aastasena koos täiskasvanutega sõiduteel jalgrattaga sõitmise kohta teadmiseks, et sel juhul ei ole küll lapsel juhiluba nõutav, kuid lapsevanem peab oskama valida ohutuks rattasõiduks sobiva liikluskeskkonna ning vastutab ka lapse ohutuse ja liikluses õige käitumise eest.</p>

	<p>parempoolsel rajal. 10-15-aastane jalgrattur tohib sõiduteel sõita alles siis, kui ta on läbinud koolituse, sooritanud eksami ning saanud jalgratturi juhiloa.</p> <p>Muudatus liikluseaduses: Seadusliku esindaja või viimase nõusolekul muu täiskasvanud isiku vahetu järelevalve all võib sõiduteel jalgratast juhtida vähemalt 8-aastane isik.</p> <p>Kõik alla 10-aastased tohivad sõita jalgrattaga kõnniteel, õuealal, pargis, aias jm kus ei sõida autod.</p> <p>Muudatus liikluseaduses: kõnniteel tohib jalgrattaga sõita alla 13-aastane jalgrattur ja tema kuni kaks saatjat ning väikelast rattatoolis sõidutav jalgrattur.</p>		
Töökorras ja Liikluseeskirja nõuetele vastav jalgratas	<p>Lapsed nimetavad, milline on töökorras jalgratas (kummid täis pumbatud, kett õlitatud, sadul korralikult kinnitatud, porilaud jne).</p> <p>Koos lastega jalgratta peal üle vaadata/näidata jalgratta ohutusvarustus.</p> <p>Selgitada, et rattaga sõitmisel on vajalik, et ratas oleks tehniliselt korras, kuid kindlasti peab rattal olema ohutusvarustus, mis</p>	Lapsed teavad, milline on liiklusohutuse nõuetele vastav jalgratas. Oskavad jalgrattal seda näidata.	

	<p>Liikluseeskirja nõue jalgrattale.</p> <p>Liiklusohutuks saab jalgratas siis, kui lisaks töökindlusele on rattal:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) töökorras pidur ja signaalkell; 2) vähemalt ühe ratta mõlemal küljel kollane helkur; 3) pimedal ajal või halva nähtavuse korral sõites ees valge ja taga punane tuli (Liikluseaduse muudatus) <p>Jalgratas peab olema lapse kasvule vastav. Seda saab kontrollida, kui laps seisab harkisjalu, tallad maas, rattapulga kohal ning rattapulgani jääb veel vähemalt paar sentimeetrit ruumi.</p>		
Ohutu liiklemine	<p>Küsida lastelt, kas nende teada on kiivri kandmine kohustuslik või vabatahtlik.</p> <p>Küsida lastelt, kas nad teavad, mida jalgrattaga sõites ei tohi teha. Lasta neil nimetada ja siis ise üle korrata.</p> <p>Lapsed nimetavad, kuidas enda jalgrattaga sõites nähtavamaks muuta.</p> <p>Alates 01.07.2011.a peavad alla 16-aastased lapsed teel jalgrattaga sõites kandma kinnirihmatud jalgratturikiivrit.</p>	<p>Lapsed teavad, et neil on jalgrattaga sõites jalgratturikiivri kandmine kohustuslik.</p> <p>Oskavad nimetada, mida jalgrattur ei tohi jalgrattaga sõites teha.</p>	

	<p>Jalgrattur ei tohi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sõita lahtiste kätega • Lasta ennast vedada teisel sõidukil • Vedada esemeid, mis takistavad juhtimist või ohustavad teisi liiklejaid • Sõidutada sõitjat, kes ei istu kindlalt istmel, jalgratas on mõeldud üksi sõitmiseks. <p>Mitmekeesi koos sõites tuleb sõita üksteise järel (mitte kõrvuti) ning arvestada, et <u>ohutu pikivahe</u> on vähemalt <u>kolm jalgratta pikkust</u></p> <p>Lisaks käikude kasutamise õppimisele peab õppima ka <u>pidurdamist</u>. Märjal teel pikeneb pidurdusteekond võrreldes kuiva teekattega kuni kolm korda.</p> <p>Jalgratturina enda nähtavaks tegemine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teel sõites kasuta ohutusvesti või eredavärvilist riietust, et olla autojuhtidele paremini nähtav. • Jalgratturi märgatavust liikluses aitab suurendada ka üle jalgratturi pea ulatuv jalgratta külge kinnitatav jalgrattalipp <p>Hämaras või pimedal ajal sõites kasuta jalgratta helkuritele lisaks ka riietele kinnitatavaid helkureid.</p>		
--	--	--	--

Töötuba: PRAKTILINE TEGEVUS-ÕPPEKÄIK LIIKLUSLINNA TÄNAVATEL KOOLIDE ÕPILASTELE

Ajaline kestus: 20 minutit (millest umbes 5 minutit toimub vestlus kogu grupiga (~8 õpilast), siis 7,5 minutit saavad pooled õpilased olla ratturi rollis ja pooled jalakäija rollis ning seejärel rollid vahetuvad)

Tegevuse eesmärgid: Korrata üle peamised liiklusmärgid liikluslinnaku baasil. Korrata üle peamised liiklusreeglid. Anda lastele võimalus panna oma liiklusalased oskused ja teadmised proovile liikluslinnaku keskkonnas liigeldes

Kasutatavad meetodid: vestlus, sõitmine jalgrattaga, liiklemine jalakäijana, õpetaja poolt antud ülesannete täitmine

Vajaminevad vahendid: 4 jalgratast koolilastele; Move it box või näiteks valgusfoorivärvides erinevad esemed (rätikud, paberzettad, pallid vms); tähekaardid, millest saaks kokku panna liiklusteemalise lause.

Õpitoa alateema	Alateema sisu kirjeldus märksõnadena	Eeldatav õpitulemus/mille kaudu näen saavutatavust	Vajalikud kasulikud näpunäited õpetajale
Jalakäija ja jalgrattur	<p>Kui vanalt ja kes võib liikluses rattaga sõita? (alates 10. eluaastast ratturijuhilubade omanik)</p> <p>Kus võivad rattaga sõita need, kel juhiluba pole? (õueala ja rattateed)</p> <p>Kiivri kandmise olulisus ratturil.</p> <p>Kuidas teha end teistele liiklejatele nähtavaks nii ratturina kui ka jalakäijana? (eredad riided, helkurvest, helkur).</p> <p>Pidurdusteekond (jalakäija, jalgrattur, auto).</p>	<p>Kas õpilane saab rattaga sõitmisega hakkama?</p> <p>Vaadelda õpilaste käitumist liikluslinnaku liiklemise ajal.</p>	<p>Pigem lasta õpilastel rääkida, mida nad teavad ning vajadusel nende juttu suunata ja parandada. Esimese grupi puhul saab kontrollida, mida õpilased juba teavad ja anda teada, et järgmistes töötubades saavad selle kohta rohkem infot. Teiste gruppide puhul saab kontrollida, mis neile eelnevatest töötubadest meelde on jäänud.</p> <p>Pidurdusteekonna jutu näitlikustamiseks: lasta õpilastel kohapeal marssida ning kui õpetaja ütleb stopp, peavad kõik paigale jääma. Selle</p>

	Inimese, ratta ja auto seisma jäämise kiirus. Auto peatumise kiirus talvistes oludes.		eeskujul rääkida õpilastele enne sõiduteed seisma jäämisest ja veendumisest, et on ohutu teed ületada.
Tähelepanelikku se tähtsusest liikluses	Tuua välja, et lapsed võivad oma väikese kasvu tõttu jääda autojuhile märkamatuks (nt jäävad teise auto varju vms). Oluline on, et õpilane veenduks, et autojuht on teda märganud (silmside autojuhiga). Enne tee ületamist tuleb alati seisma jääda ja ohutus veenduda.		
Jalakäijale ja ratturile suunatud liiklusmärgid (liikluslinnaku baasil)	Alguses lasta õpilastel rääkida, milliseid liiklusmärke nad liikluslinnas näevad ja mida need tähendavad (kuidas tuleb iga märgi korral käituda). Valgusfoori värvide tähendused. Lasta õpilastel liikluslinnas liiklusmärkide, maha joonistatud noolte ja valgusfoori järgi õigesti liigelda. Ratturid peavad rattaga sõitma. Jalakäijatele saab anda lisaülesandeid, nt. erinevate esemete viimine ühest kohast teise (alguspunktist Rimi poodi). Peita liikluslinna ära tähekaardid ja öelda siis	Kas õpilane sõidab oma sõidurajas ning kas ta püsib seal ka manöövri ajal? Kas õpilased hoiavad pikivahet? Kas ratturid annavad pöörde sooritamisel jalakäijatele teed? Kas õpilane peatub stopp märgi ees? Kas jalakäija kasutab ülekäigurada? Kas jalakäija jälgib fooritulesid ning teab nende tähendust? Kas jalakäija suhtub liiklemisse	Kindlasti tuleks õpilase järgi paika seada ratta sadul ning kiivrikinnitused. Kui keegi teeb midagi liiklemise ajal valesti, tuleks sellele kohe tähelepanu pöörata. Enne kui õpilased liiklema hakkavad, võiks neile ülesandeks öelda ka, et nad jälgiksid, kas teised käituvad õigesti. Jalakäija rollis olevate õpilastega võib kasutada Move it boxi sisu või valgusfoorivärvides asju, et õpilased paneksid kokku oma valgusfoori. Koolis peaks peale koolitust toimuma väike tagasisideanalüüs. Õpetajatelt

	Õpilastele, et nad jalakäijatena korrektselt liigeldes otsiksid need üles ning paneksid kokku liiklusteemalise lause.	tõsiselt (ei jookse liikluslinnas ringi kui täidab õpetaja poolt antud ülesandeid)? Vaadelda õpilaste käitumist liikluslinnakus liiklemise ajal.	õpilastele ja vastupidi.
--	---	---	--------------------------

Joonista pildile ohutuks sõiduks vajalikud turvaelemendid ja kirjuta kasti, milliseid turvavahendeid peab rattur kandma?

Jalgrattal ja pisimopeedil peab olema töökorras pidur, signaalkell ning ees valge ja taga punane ning vähemalt ühe ratta mõlemal küljel kollane või valge helkur. Lisaks peab jalgrattal, tasakaaluliikuril ja pisimopeedil põlema pimedal ajal või halva nähtavuse korral sõites ees valge ja taga punane tuli.

Ratturil peab olema: kiiver, ohutusvest või hele riietus, helkurid, õiged jalanõud.

© Maanteeameti lõuna regioon

Joonista pildile ohutuks sõiduks vajalikud turvaelemendid ja kirjuta kasti, milliseid turvavahendeid peab rattur kandma?

© Maanteeameti lõuna regioon

Joonista pildile ohutuks sõiduks vajalikud turvaelemendid ja kirjuta kasti, milliseid turvavahendeid peab rattur kandma?

© Maanteeameti lõuna regioon

K

I

I

V

E

R

P

Ä

H

E

!